

COVID-19: PANDEMIE, INFODEMIE, ZAVISTIE

Răzvan BUCUROIU

Director fondator al Editurii Lumea Crediinței

La solicitarea revistei „Teologie și Viață” deschid publicului laboratorul unei cărți aflată în lucru (*Cu Dumnezeu pe planeta Pipera*) și astfel trimit aceste rânduri/gânduri ale mele, în primă lectură, legate de fenomenul planetar Covid-19. Cartea va fi gata, cu ajutorul Domnului, în toamnă, însă acest act de avanpremieră este un bun prilej de a înțelege – prin cititorii revistei – dacă sunt pe drumul cel bun, sau nu...

Acum însă, subit, în timpul pandemiei oamenii au realizat că pot muri, că sunt și ei expuși acestui „risc”. *Memento mori* a devenit o zicere sapiențială activă, dar nu în sensul în care a formulat-o, cel dintâi, Socrate. Căci gânditorul atenian pune moartea la baza oricărei filosofii a vieții; moartea genera dinamica înțelepciunii, ea era marele pedagog. Tot așa și asceții primelor veacuri creștine din pustia Sketis erau permanent ațintiți la gândul morții. Aceasta era perspectiva lor, culmea: sfârșitul! Dar care nu era un sfârșit și gata, ci doar adevăratul început al vieții. Nouă, celor de azi, ni se pare și complicat dar și morbid, nu-i așa? Când viața este așa de frumoasă, de ce să mă gândesc la moarte? Pentru ce să-mi amărăsc zilele, să-mi eclipsiez bucuria existenței imaginându-mă ca un morman de oase pe fundul unei gropi? Macabru! Ce să zic: da și nu...

Cea mai extinsă, profundă și autentică schimbare de mentalitate – la scară globală – a provocat-o vestea că moartea a fost depășită, a fost înfrântă. Cu alte cuvinte, învierea din morți a fost elementul care a generat cel mai mare entuziasm pe termen lung (a ținut aproape două mii de ani) în baza căruia mare parte a umanității s-a mișcat continuu, la un nivel fără precedent, atât pe verticala gândirii cât și pe orizontala faptei. Lucru nemaîntâlnit până atunci în nici o altă formă de civilizație (oricât am forța realitatea istorică), cu nici un alt rezultat, marcat vreodată ca atare. A fost un entuziasm tip Big Bang care a eliberat energiile creatoare, rezultând

cele mai importante și valoroase opere de artă (dacă nu mă credeți, mergeți la cotațiile Christie's), cel mai consistent format civilizațional, cele mai intense și înălțătoare idealuri. La scara trăirii umane: a fost ca o bombă cu hidrogen! A detonat tot ceea ce putea fi numit/descris ca *eliberare*. Eliberare de spaima morții, de frica față de celălalt, de rigorile unor dumnezei geloși și cruzi, de fenomenele naturale desacralizându-le, de limitările sociale. A reprezentat, cu adevărat, *marea schimbare!* Și, mai presus de orice, a făcut posibilă fericirea aici, pe pământ, prin așezarea familiei (micra ekklezia) ca centrul de stabilitate al societății și prin duhul unor sărbători minunate croite, perfect calibrate narativ, care îmbogățeau real viețile oamenilor. Revărsare de frumusețe și har, exercițiu de solidaritate precum și comerț profitabil de bani și idei, sărbătorile creștine (din antichitatea târzie și până în zorii modernității) au pulsant bucurie și entuziasm, refăcând periodic fibra comunitară și alimentând credința în viața veșnică – miza supremă! Ce era rău în asta? Nimic, absolut. Un ideal transcendent ridică natura umană, îi arată lumea translucidă, diafană, îl trage „în sus”. Materialismul coboară omul la stadiul de patruped, determinându-l să privească numai în jos, numai în pământ. Feroce animal de pradă, redutabil mecanism de obținere a plăcerii, omul (cu trupul și mintea lui) chiar nu mai poate scăpa din acest cerc vicios. Și nici măcar nu mai vrea...

Fără a nega o clipă prezența și efectele devastatoare ale noului virus asupra sănătății unei anume categorii umane circumscrisă medical prin vârstă înaintată și comorbidități severe, afirm cu tărie că reacția decidenților politico-sanitari a fost exagerată, supradimensionată, necugetată. Iar „carantinofili” prezenți în mediul virtual au dat lovitură de grație, printr-o presiune informațională și psihologică terifiantă. Și-au dat mâna, peste umanitate, cei care nu au știut cum să gestioneze criza decât aplicând măsuri radicale, discriminatorii și proteste (dar și subteran interesate pe marile profituri care au apărut subit în business plan) și acea parte a populației spălată pe creier și speriată de propriile spaime. Toată partitura a fost interpretată virtuos, pe o singură coardă (Paganini însuși ar fi fost invidios): instinctul de conservare, frica de moarte. Dincolo de acest instinct nu mai este nimic, este hăul, psihicul uman se dezintegrează... Or, creștinismul cu asta s-a luptat: depășirea animalității ultime din om, transfigurarea instinctului de

conservare prin dăruire și jertfă personală – dacă este cazul. De bună seamă, nu ne aruncăm singuri în raza de acțiune a unui strănut din metrou și nici nu ne îmbrățișăm călduros și apăsător cu toți rezidenții din centrele de bătrâni, dar dacă oamenii ar fi avut mai multă credință și mai puțină teamă egoistă, criza asta s-ar fi depășit infinit mai ușor. Ar fi trecut, ca o răceală de sfârșit de iarnă...

Carantinofiliile au profil comportamental de tip poliedru, alcătuit din fațete: sunt ușor ipohondri, consumatori de știri, vanitoși, ușor distanți față de ceilalți, creduli/fascinați de teme medicale, discret agorafobi, lejer sociopați. Mulți dintre ei sunt progresiști. Însă au putere mare de convingere și depun eforturi calificate de a convinge lumea că trebuie să stea în case, perfect izolată, cu orice chip. Ei sunt virusurile infodemiei și ai panicii generale. Și panica ce creează? Nimic. *Ex nihilo, nihil*.

Așadar, ca un ghețar care se topește peste umanitatea incandescentă, panica modelează profilul comportamental, erodează startul social și creează noi forme de relief atitudinal. Eroziunea glaciară – ne amintim de la lecțiile de geografie – lasă în urmă acele văi uriașe în formă de „u”, care brăzdează versanții munților semeți. Nimic nu-i rezistă, este ca un torent lent, care atrage în „curgera” lui pietre, bolovani care au efectul scontat, înmiit: acela de a eroda mult mai eficient relieful străbătut. Tot așa și panica medicală cu toți „bolovanii” ei (OMS, Direcții de sănătate, Ministere, agenții, propaganda Big Pharma etc.), erodează năpraznic sistemul de valori care vizează solidaritatea, empatia, unitatea și apropierea dintre oameni. Iar panica, odată instalată prin bombardament media prealabil, netezește calea către dictatura politico-sanitară. Ajunși în acest punct de inflexiune al istoriei lor, oamenii trebuie să fie extrem de atenți. Mai presus decât sănătatea este condiția umană însăși, este demnitatea și libertatea, este Dumnezeu. Știu că boala îți răpește demnitatea, te subjugă, te acaparează, te face inutil în ochii tăi și ai altora. Dar dacă ai de unde „pierde”, adică dacă intri în marea încercare cu un statut uman consolidat, vertical și asumat, chiar și boala poate fi transfigurată, suferința capătă un sens, iar cei din jurul tău primesc o lecție importantă. Ceea ce, trebuie să recunoaștem, nu este puțin lucru!

Am văzut, pe de altă parte, și „curajoșii metafizici”, cei care Îl ispitesc pe Dumnezeu, punându-I la încercare răbdarea, mărinimia și puterea. Creatorul însă nu intră în această joacă infantilă și

îi lasă pe zurbagii în plata epidemiei și la mila sistemului sanitar. Mulți călugări de la mănăstiri faimoase din Rusia și Ucraina (locurile sfinte ale pravoslavnicilor, cum ar fi Serghiev Posad sau Lavra Pecerska) care au făcut pe zmeii au fost atinși imediat de aripa visului încoronat, populația monahală din aceste așezăminte fiind decimată și nevoită să îndure o lungă și aspră carantină. Nu-i vorbă, monahii sunt obișnuiți prin reclusiunea îndelung exersată cu asemenea restricții, însă pilda este clară: nu vă jucați cu astfel de lucruri, cu viața oamenilor și cu voia Domnului. Lui nu-I plac aroganții, nici cei care riscă viața altora, cei care se dau mari și tari numai din dorința/ispita de a avea ei dreptate. Sănătatea nu se joacă la ruleta mesianismului de duzină, la credința că tocmai credința – și numai ea! – poate rezolva ceva ce le-a fost dat în putere oamenilor să combată sau să prevină. Credința este plusvaloarea care își așteaptă rândul, este rezerva strategică, la ea se recurge doar după ce ai încercat totul în plan orizontal, omenesc. Atunci se pogoară mila Domnului, fața Lui strălucește peste oameni și lucruri, mâna Lui mângâie creația răvășită. Momentul este sublim!